

Yttrande över betänkandet **Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4)**

Skellefteå kommun välkomnar denna viktiga utredning och ställer sig generellt positivt till betänkandets olika förslag till inriktningar och åtgärder för att Sverige ska bidra till en klimatpositiv framtid.

Hur ett samhälle ska hantera utsläpp av växthusgaser är en klassisk målkonflikt. Flera faktorer måste vägas mot varandra. Produkter som har en efterfrågan på marknaden kommer produceras. Om vi i Sverige skapar villkor som omöjliggör produktion kommer de produceras av någon annan någon annanstans. Någon annan vars utsläpp av växthusgaser vi inte kan påverka. Staten måste hitta en balans som gör det möjligt att ha en konkurrenskraftig ekonomisk tillväxt i Sverige men samtidigt minimerar de negativa effekterna på klimatet.

Många av de nationella åtgärder som beslutats inom miljö- och klimatpolitiken har haft en allt för kort tidshorisont. Regelverk har gällt ett fåtal år för att sedan ändras kraftigt. Detta har skapat osäkerhet bland aktörerna och på så sätt försvagat politikens effekt. Det är mycket viktigt att spelreglerna konstrueras så att de ger stabila förutsägbara villkor och håller på lång sikt.

Skellefteå kommun har stora arealer skogs- och jordbruksmark som utgör en viktig resurs för kolinlagring eller som källa till substitution av produkter som bygger på användningen av fossila energikällor. Skellefteå kommun anser att det finns en risk att ett ensidigt fokus på kolinlagring kan leda till omfattande intressekonflikter. Det är därför viktigt att åtgärderna får en balans mellan aspekterna biologisk mångfald, långsiktigt säkrande av livsmedelsproduktion, natur- och kulturmiljöer och sammantaget ett långsiktigt brukande av våra markresurser.

Ett viktigt faktum i diskussionen om klimatfrågan och koldioxidlagring är att det svenska skogsbruket har en större årlig tillväxt än uttag. Skellefteås skogar tillhör de som binder mer koldioxid än vad som tas ut i form av

avverkning. Sammantaget bör det därför markeras att den svenska skogsnäringen är en viktig och positiv resurs i klimatarbetet.

Diskussionen behöver i ökad grad handla om hur vi använder skogens råvaror bäst. Kan en ökad inlagring av kol bidra till Sveriges klimatmål 2045, eller behövs den som ersättning av fossila råvaror, exempelvis drivmedel eller som hållbart byggmaterial? Region Västerbotten har, tillsammans med övriga tre nordliga regioner, drivit på att denna insikt måste få ökat genomslag, inte minst när det gäller den europeiska klimatpolitiken och de övergripande regelverk som kan bli en följd av detta.

En av de metoder som föreslås är att i större utsträckning än idag använda skog och mark som kolsänka. Utredningen hanterar olika metoder för att större arealer produktiv skogsmark ska kunna undantas från virkesproduktion. Skellefteå kommun ser stora risker såväl globalt som nationellt och lokalt med att ta produktiv skogsmark ur produktion. Till att börja med finns en uppenbar risk för att virkesproduktionen flyttar till andra länder med andra mildare regelverk. I sådana fall offrar vi våra inhemska skogsägare och industri utan att åstadkomma några vinster för klimatet. Skogen fyller flera funktioner och ska inte enbart användas som kolsänka. Det byggande och de produkter som produceras baserat på skogsråvara utgör ett betydligt bättre alternativ för klimatet än alternativen.

Om staten gör bedömningen att det är samhällsekonomiskt effektivt att ta produktiv skogsmark ur produktion för att åstadkomma negativa utsläpp av växthusgaser måste den kompensera enskilda skogsägare och företag fullt ut för detta.

När det gäller åtgärder i form av så kallad återvätning på dikad skogsmark på torvjord har Skellefteå kommun ingen anledning att ifrågasätta att detta kan vara en effektiv metod att radikalt minska det kolläckage som olika dikningsprojekt orsakar. Återvätning bör då ske i samspel med skogsägarna och finansieras av offentliga medel. Det är också rimligt att säkerställa att skogsägarna kompenseras för uteblivna ekonomiska effekter då återvätning sker.

Betänkandet föreslår att jordbruksmark som tagits ur bruk ska användas på ett sätt som är gynnsamt för kolbalansen genom att odla till exempel energiskog eller traditionella träslag. Skellefteå kommun vill här påpeka att detta givetvis är en möjlighet när alternativet är att marken fortsätter ligga i träda. Samtidigt bör åkermarken i första hand användas till att producera livsmedel. Återbeskogning av åkermark bör därför vara ett andrahandsalternativ. De stimulansåtgärder som vidtas bör därmed också huvudsakligen riktas in på att åkermarken ska användas för livsmedelproduktion.

Betänkandet konstaterar att vallodling är gynnsamt för kolinlagringen. Detta är fakta som sällan vägs in i den allmänna diskussionen kring vilken mat som är bäst ut klimatsynpunkt. Västerbottens jordbruksmark domineras av geografiska skäl av vall som föda till mjölkkor. Mjölk och

mejeriprodukter står för den överlägset största delen av livsmedelsproduktionen i länet. Många av de modeller som beräknar klimatavtryck på livsmedel tar inte hänsyn till hela kolkedjan, de ser inte till inlagring, utan bara till utsläppen vilket ger en felaktig bild av mjölkproduktionens klimatpåverkan. Skellefteå kommun ser ett behov av satsningar på ökad kunskap kring betydelsen av jordbrukets kolinlagring och hur kolinlagringen kan bli större. Det behövs också utveckling av modeller som tar mer hänsyn till kolinlagring när olika livsmedels klimatavtryck beräknas.

Skellefteå kommun anser att Regeringen bör säkerställa att det genomförs omfattande analyser av de samhällsekonomiska effekterna av såväl enskilda åtgärder som helheten innan man går vidare med den typ av åtgärder som föreslås i förslaget till strategi och handlingsplan. En förutsättning för att finansiera såväl välfärd i allmänhet som den typ av klimatåtgärder som beskrivs i utredningen är att Sverige har ett internationellt sett konkurrenskraftigt näringsliv. Åtgärder för att nå negativa utsläpp bör inte ske på ett sådant sätt att konkurrenskraften försvagas.

Flera av de åtgärder som föreslås baseras på ny teknik. Ofta oprövad teknik, eller teknik som idag är på forskningsstadiet. Detta kan i och för sig vara naturligt då utredningens tidshorisont är 2045. Osäkerheterna medför dock ett behov av riskspridning och att man måste vara beredd att ompröva politiken längs vägen. Metoder som inte fungerar måste kunna utmönstras utan att äventyra långsiktighet och stabilitet. Det skulle vara önskvärt med någon form av riskanalys innan man går vidare.

Beträffande avskiljning och lagring av koldioxid kan det vara en intressant teknik. Ekonomin i detta beror på vilket pris man sätter på utsläpp av koldioxid. Om staten väljer att gå vidare med denna teknik skulle det eventuellt kunna vara intressant med en försöksanläggning kopplad till någon av de större industrierna i Skellefteå kommun.

När det gäller betänkandets överväganden styrmedel som ska generera beteendeförändringar kopplade till konsumtion och produktion saknar Skellefteå kommun kopplingar till kön och geografi.

Det saknas också resonemang kring bostadsbyggandet och byggbranschens påverkan på klimatet, vilket är en viktig fråga när landets befolkning ökar. Skellefteå kommun anser att betydelsen av material och cirkulära materialflöden kan ha stor betydelse, och detta bör därför beaktas i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Näringslivet i Skellefteå kommun baseras till stor del på en växande industri. Industrin har historiskt bidragit till utsläpp av växthusgaser. Industrin har dock utvecklats och idag är utsläppen tack vare ekonomiska ansträngningar och teknisk utveckling avsevärt lägre per produktionsenhet än tidigare. Skellefteå byggde tidigt fjärrvärmeverk baserat på bioenergi. Skellefteå har även satsat på egen produktion av biogas och en stor andel av kommunens fordon drivs med biogas. Det produceras stora mängder

SKELLEFTEÅ KOMMUN

fossilfri el i kommunens vatten- och vindkraftverk. Nästa steg i utvecklingen är att den förbättrade batteritekniken medför att bland annat fordon elektrifieras. Europas största produktionsenhet för batterier håller på att byggas i Skellefteå. Skellefteå kommun bidrar på många sätt till reducerade utsläpp av växthusgaser.

Skellefteå kommun

Lorents Burman
Kommunstyrelsens ordförande